પ્રભાસ ક્ષેત્રના જ્યોતિર્લિંગ.

શ્રી સોમનાથ મહાદેવજીની

આરતીઓ.

સંશોધક,

શ્રીયુત્ જનાર્દન ન્હા. પ્રભાસ્કર

મુ૦ ઉંડાચ.

પ્રકાશક,

રા૦ સાકરલાલ જટાશંકર

શ્રી સોરઠી સોમનાથના પુજારી.

મુ૦ પ્રભાસપાટણ.

કિંમત એક આનો.

પ્રભાસ ક્ષેત્રના જ્યોતિર્લિંગ.

શ્રી સોમનાથ મહાદેવજીની

આરતીઓ.

સંશોધક,

શ્રીયુત્ જનાર્દન ન્હા. પ્રભાસ્કર

મુ૦ ઉંડાચ.

પ્રકાશક,

રા૦ સાકરલાલ જટાશંકર

શ્રી સોરઠી સોમનાથના પુજારી.

મુ૦ પ્રભાસપાટણ.

કિંમત એક આનો.

સુરત ચઉટાના પુલ ઉપર આવેલા શંકર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
. નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપ્યું.

શ્રી સોમનાથ મહાદેવની આરતીઓ.

(૧) શિવ મહિમા.

દેખો સનાતન આરતી લાવતા, સનતકુમાર હાથ જોડતા થા,
બ્રહ્માર ઉંટકર આરતી ઉતારતા, સનત સનાતન નાચતા થા.
વિષ્ણુ મૃદંગ લેકર દોડતા, વાગ્દેવી વીણા બજાવતીથી,
રમા ભગવતી તાલ દે નાચેતી થા થઇકાર મચાવતીથી!
દેખો સનાતન—૧

સૂર્યદેવ બાંકે સ્તુતિ કરતે હે, વરૂણ વાણી બહુ બોલતા થા,
ઇંદ્ર તે લટપટ તાંડવ બોલતા, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી થૈકાર લેતા!
દેખો સનાતન—૨

કમલ પુષ્પકા બંગલા બનાયા કૈલાસપતિ જ્યાં બેઠા થા,
અનેક પુષ્પ વૃષ્ટિ જ્યાં હોતી, શિવકા પૂજન વિષ્ણુ કરતા થા!
દેખો સનાતન—૩

સોલસે ગોપીકા કનૈયારે લેકર શિવ મંદિર આવે દોડતા,
ચાર બેદ બંશીમેં બજાવતા, થે થૈકાર કનૈયા નાચતા.
દેખો સનાતન—૪

ઘંટ નાથ બિલીભદ્ર બિરાજે, કાળ ભૈરવ કોતવાલ હોતા,
ગણપતિ સૂંઢ ઉઠાકર નાચતા, દેવતા દેખી સબ દંગ હોતા.
દેખો સનાતન—૫

પ્રદોષ મેકો મહિમારે સુનકર ચરણુ કમલ ચિત લેતા થા,
ચિદાનંદ ચિત અરપણુ કરતા જનમ મરણુ શિવ કટ લેતા !
દેખો સનાતન—૬

૨. પ્રાચીનું વર્ણન.

ક્યારે કહું પ્રાચી પરવાના,
માધવરાવ બેઠા નિરવાણા;
ધરમ તો ધર્મીકો કીનો,
કે રસ્તો પ્રાચીકો લીનો !
પિપલપર આપ ખડે પોતે,
કે દિવડા જલતા હૈ જોતે;
કુંડમેં નાહી પાવન થઇએ,
કે દર્શન ધિંગેશ્વર જઇએ;
કે દરશન તપસીકો કીનો,
કે ગૌમુખી ચરણામૃત લીનો;

કે અડસટ તીરથ હૈ પ્રાચી,
કે નદીમેં ખડા હૈ અવિનાશી;
છપ્પન ક્રોડ જાદવ હરને સાથ,
દેવળમાં નાવે દીનોનાથ !
કે પાંડવ હસ્તિનાપુર હાર્યાં,
કે જુધ કરી કૌરવને માર્યાં;
તુરતકી બાત મેં જાણી,
મટી જાય કરમકી કહાણી;
ગાયકવાડ અચલ રાજ તેરા,
બનાયા કિલ્લા ને દેરા !
કે ગાય બાવો પ્રેમગર મતવાલા;
દિવાનજી વડોદરાવાલા !

૩. પ્રાર્થના.

સોમનાથ મને બુદ્ધિ દીયોરે, શિવ સુખનાથ મહેર કરોરે;
જનમો જનમ મુને દાસ કરે રે. પતિત પાવન તારોરે.
જય હર હર મહાદેવ, જય હર હર મહાદેવ ! ૧
લોંગનાથ ધીરજ દીયો રે, શિવ વૈજનાથ ભોળા દેખું રે,
મલ્યકારે જૂનાં પાપ કાટોરે, ધ્રુમેશ્વર દુઃખ હરો રે !
જય હર હર મહાદેવ ! ૨
કાલોનકા કાલ મહાકાલ, રૂદ્રનાથ હૃદય દેખું રે,
શંકર રૂદ્રનાથ હૃદય દેખું રે, મહારૂદ્રમાળા ધરે ઉરે,
આધાર ત્ર્યંબકરે—જય હર હર મહાદેવ ! ૩
મહાદેવ મેરા પ્રાણરે, સિદ્ધનાથ સિદ્ધિ દીયો રે,
શંકર સિદ્ધનાથ સિધ્ધિ દીયોરે, કામનાથ કામના પૂરો રે;
વિશ્વનાથ વિશ્વવ્યાપીરે, જય હર હર મહાદેવ ! ૪
રામનાથ મૂને રે વ્હાલા, હાં હાં નાગનાથ મકકે બેઠાં રે,
શંકરનાથ મકકે બેઠારે, ભીમાશંકર સુરત લેવા;
દ્વાદશ જ્યોતિર્લિંગરે ! જય હર હર મહાદેવ ! ૫
આરતી બનાવ નામકી શ્રુતિ સ્મૃતિ વ્યાપી ધરૂં રે,

પ્રેમા મસ્તક આરતી ઉતારૂં રે,શંકર પ્રેમા મસ્તક આરતી ઉતારૂં રે,
નામધારી ચિદાનંદ રે ! જય હર હર મહાદેવ ! ૬
તાપી ત્રઠ બેઠારે, હાં હાં અશ્વિનિકુમાર દાતા
જલભર આવું મોરે દાતા ! બચાવ મુને દાતા !
જય હર હર મહાદેવ ! ૭
દેવોનકા વૈદ દાતા, નાડી જુઓ મોરીરે દાતા;
શંકર નાડી જુઓ. મોરીરે દાતા;
કોણ કોણ રોગે મોહે દાતા, ખેંચી કાઢો દુઃખ દાતા !
જય હર હર મહાદેવ ! ૮
હાંરે નાડી તોડે રે દાતા, જન્મ મૃત્યુ રોગને હરતા,
શંકર જન્મ મૃત્યુ રોગને હરતા ખા જાઉં ભંગ હો
જાઉં રંગ દાતા.
હર હર વૈદ દાતા ! જય હર હર મહાદેવ ૯
લોભ મોહ નડે રે દાતા, કામ ક્રોધે ઘેર્યોરે દાતા;
પ્યાલા પાઉં વજ્ર અમૃત દાતા, માટે ચર્મ ચક્ષુ દાતા;
જય હર હર મહાદેવ ! ૧૦
દેવોનકા વૈદ દાતા, બડા વૈદ હકિમીરે દાતા,
શંકર બડા વૈદ હકિમીરે દાતા, જલદી જાઓ વૈદ પાસે દાતા;
છોડી ધનસુખ દાતા–જય હર હર મહાદેવ ! ૧૧
તાપી તઠ ઠોરવે હાં હાં, અશ્વિનિકુમાર દાતા,
શંકર અશ્વિનિકુમાર દાતા; આરતી તેરી નવી તેરી જોડું,
ગાવે ચિદાનંદ દાતા ! જય હર હર મહાદેવ ! ૧૨

૪. અડસટ તીરથનું વર્ણન.

પ્રથમ મૂલ મંડાણ ચાતુરા સુન લેના ઉનકી રચના,
ઉપર દેરા બાકી સબકા ભોવરેમેં ઉનકા રહેના;
દરસન કરને દુનિયારે આતી પેહેરી ઉતરકર વાં જાના,
લીએ ગિરિજા સંગ મહાદેવ ભોવરેકી છબ અતિ કહેના !

વાં ખડે ચોપદાર છડી લીએ અગવાની,
વાં બેઠે બ્રાહ્મણ પઢે વેદકી વાણી;
વાં બડે બડે શાસ્ત્રકી કરે બખાની—

એક સોમવારકા મેલા રે ઉનકા સોલાસો સિનગાર ધરે,
સોમેનાથ મહારાજ સદા શિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે,
સોરઠમેં એક શહેર પટ્ટણ, રત્નાગરકે કિનારે,
સામનાથ મહારાજ. ૧

મહાદેવકી અજબ લીલા દેખો ઉનકી રૂસનાઈ,
બની મેડીયાં ઓર બંગલે કારિગીરકી ચતુરાઈ;
લગા ચોક ગુલજાર બીચમેં ધર્મશાલા વાંકી છાઇ,
ભૂખે ભોજન પાસે પાણી સદાવ્રત હે સવાઇ !

વાં ધનનન ધનનન ઘોર ઘંટા બજતે,
વાં ઉઠી નોબતકે અવાજ ચોગ્રેડ ઝડતે;
બીચમેં પેહેરીકે બાજે પ્યારે બજતે,

વાં દુનિયારે સારી હરહર કરતી ઋષિ મુની સબ ધ્યાન ધરે!
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે! ૨.

પ્રભાસ પંચકી જગ્યારે દેખો કુંડપર ડેરા કહેના,
ઋષિમુની ઓર જપે તપેશ્રી નેમ ધર્મ સબ વહાં કરના,
સૂર્યકુંડ ગુલઝાર ભરે હે સ્નાન કરને વહાં જાના,
સૂર્યદેવકે દરશાન કર લો પાપ જનોકા કટ જાના,

વહાં ગુફાકે અંદર હિંગલાજ હે માતા,
વહાં મહાકાલી વર દેતી સબકું દાતા,
વહાં સનમુખ ઉનકે રહે નાગ દેવતા—

હે રુદ્રેશ્વરકે દર્શન કર લો રૂદ્રકુંડ આનંદ ભરે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે! ૩.

બ્હાંસે ચલજલ પ્રભાસ આએ વિષ્ણુકુંડમેં સ્નાન કિયા,
જપે તેપશ્વરકા દર્શન કરલો ગૌરિકુંડકા ધ્યાન કિયા,
વહાં ગુફાકી અંદર મહાદેવ હૈ ગગેશ્વર ગૌરી માયા,
ગૌરીકુંડ આનંદ ભરે હૈ ઉપર પિપલકી છાયા!

વહાં વેણેશ્વર મહારાજ ભકત રખવાલે,
વહાં રખી લાજ રાણીકી અસુર મુખ કાલે,
વહાં અસુરન ઉપર છુટ ભમરા મતવાલે,

વહાં બડે ભાગ્ય દેખો જિનકે શ્રી વેણેશ્વરકે દરશન કરે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે! ૪.

રામનાથકી સોભારે દેખો, બારે ઉપર બિરાજતે,
ભીમનાથ ભંડારી શંકર રિદ્ધિ સિદ્ધિ સબકુ દેતે,
પૃથુરાજકે લગે પિપલે દેવોત્સર્ગ ઉનકુ કહેતે,
ઋષિ મુનિ ઔર જપે તપેશ્વરી હોમયજ્ઞ બ્રાહ્મણ કરતે !

વહાં ત્રિવેણી ગંગાકી છબ હે ન્યારી,
વહાં દૂર દેશસે મિલ આતે નરનારી,
વહાં દાન પુન સબ કરતી દુનિયા સારી,
એ હનુમાનકા દરસન કર લો ખાઈ કે દરમ્યાન ખડે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશીવ સબકે ઉપર કૃપા કરે ! ૫.

જોગેશ્વરી વાઘેશ્વરી માંઇ રત્નાગરકે કિનારે,
કમાન ઉપર બના બંગલા બ્રહ્મકુંડકે ઉપરે,
કનકાઇ દેવી આપ બિરાજે અજબ છબી હે ગુલજારે,
પોન કોસ પર બના જે મંદિર હસાન ખુનેકી અંદરે !

વહાં પાંડવ કુવે તીર્થકી મહિમા ભારી,
વહાં બ્રહ્મા સાવિત્રીકી એક ટેકરી,
વહાં દુનિયારે નિકસે સ્વર્ગ દુઆરી,
વહાં જે કોઇ નિકસે સ્વર્ગ દુઆરી ચૌર્યાશીકે નહિ ફેરે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે ! ૬

પશ્ચિમ દિશા વેરાવલ બંદર ખુશ રંકા બસતા શહરે,
તલે વહે રત્નાગર સાગર નાકે પાર દેતા લેહેરે,
દેશ દેશકે જહાજ આતે ખુલી ચાવડી ગુલજારે,
લગા ચોક બાજાર શહેરમેં લાખો કેવાં વેપારી !

વહાં પશ્ચિમ નાકે જાળેશ્વર નિરધારી,
વહાં ઇશાન કુંડમેં કુંડ બાલકેશ્વર એ,
બાણ ગંગાકે ઉપર દેખો શશિ ભૂષણકે દેવલ ખડે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે! ૭.

પૂર્વ દિશા પર ગોરખ મઢી ગોરખનાથકા વહાં રહેના,
ગુફાકી અંદર તપ તપેશ્વરી દરશન કરને વહાં જાના,
માધવ પ્રાચીકુંડ ભરે હૈ પિપલકું વહાં જલ દેના,
માધવજી વહાં ખડે જલમેં શંકરકા દરશન કરના!

વહાં ગોતરફ જાડીકા હૈ મંડાના,
વહાં મહારાજ ગીર ઉત્સાહ આપ નિરવાના,
વહાં ગંગાપુરીકે ખ્યાલ હરખ પરવાના,
જેણે શિવશંકરકી મહેર જીનુપર બરષીસા ચિન્તા વધેરે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે,
સોરઠમેં એક શહેર પટ્ટન રત્નાગરકે કિનારે,
સોમનાથ મહારાજ સદાશિવ સબકે ઉપર કૃપા કરે! ૮.

૫ શિવ-સ્તુતિ.

સેવક સુરજાકે નાથ હાજર સબ વાકે,—ટેક—
શિવશંકર મહાદેવ દેવ શંકર મહાદેવ, દેવ ભસ્મ અંગ,
શેષગંગ, બાહનબલ અતિ પ્રચંડ, ગૌરી અર્ધાંગ સંગ-
રંગ યંગ વાકે !—શિવશંકર—૧.
ઓઢત તન જર્દશાલ, લિપટ લિપટ જાત વ્યાલ;
રૂંઢમાલ, ચંદ્રભાલ, દગ વિશાલ વાકે !-શિવશંકર - ૨.
પાવત નહિ પાર શેષ, ગાવત સુરનર મુનેશ,
નાચત જયજય ગણેશ, બ્રહ્માનંદ નાચે !-શિવશંકર—૩.
કહે તાનસેન રૂપ, નિરસત અતિ શંકરકું;
કોટીરૂપ વાર ડારૂં, ચરણ ઉપર શિવકે !-શિવશંકર—૪.

૬-મનોપદેશ.

હો ચિત મોરા ! ઉમાપતિ આરાધન કર તું સારૂં;
મનસુખદાતા સાચું બોલકે અંતે કોઇ નહિ તારૂં !
અમે ભાવેથી ભજશું ભોળાને, કોઇ નાવે શિવજીને તોલે;
હે નમી નમીને જશ બોલે,-હો ચિત મોરા—૧.
શિવ જોગીરે ભોગી ભૂતપતિ, અર્ધાંગે ઉમયા માત સતિ;
શિવ ચૌદે ભુવનનો એક પતિ—હો ચિત મોરા.—૨.
કૈલાસ થકીરે આવ્યા કાશી, જેણે પાવન કીધા પુરવાસી,
શિવ અકળ સ્વરૂપી અવિનાશી—હો ચિત મોરા—૩.
શિવ સદા મગનમારે ખેલી, અંતકાળે શિવ સાચો બેલી;
શિવનું ધ્યાન ધરો ચિંતા મેલી—હો ચિત મોરા—૪.
શિવ અક્ષર સાંભળે જે, કરણે, શિવ નામ સ્વરૂપી ભવ તરણે;
કહે પ્રાતમ ચાલો, શિવ ચરણે—હો ચિત મોરા—૫.

૭–સોમનાથનું સંસ્કૃત સ્તોત્ર.

શિવંદયાલં કૃપયા વિશાલં, પૂર્ણાવતારં જગદેક નાથં,
વેદાત્પરં વેદમપ્રચ સ્વરૂપં, શ્રી સોમનાથ શરણં પ્રપદ્યે—૧.
વેદાવતારં નિજવેદરૂપં, જ્ઞાન સ્વરૂપં ગુરૂ જ્યોતિ રૂપં;
સુવામ ભાગે ગિરિજા સમેતં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે-૨
વેદાંત વાક્યે મુનિગિર ગમ્યં, મેતાદશં શંભુમહં ભજેહં,
સૌરાષ્ટ્ર દેશે ગુરુરાજ રાજં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે–૩
શ્રીયંત્ર રાજં ગુરૂમંત્ર રાજં, મૃગાંક સૂર્યાગ્નિ સુલોચનાતં;
બ્રહ્માદિ ભિઃ સેવિત પાદ પદ્મં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્ય–૪
કર્પૂરગૌરં વૃષભધ્વજં ચ, પ્રભાસનાથં ગુરુદેવ દેવં;
ઇંદ્રાદિભિઃ સેવિત પાદ પદ્મં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે ૫.
ક્ષેત્રે પ્રભાસે સોમનાથં, ગંગાધર ભૂતિધરં મહેશં,
સોમેશ્વરં પન્નગં ભૂષણં ચ, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે–૬
દેવાધિદેવં શિવશૂલ પાણી વિશ્વાત્મકં કારણ દિવ્ય લિંગં;
પટ્શાસ્ત્ર વાક્યે શ્રુતિભિર ગમ્યં. શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે-૭.
કાત્યાયની કાંત મનોરમંચ કરે સુગરલાંકિત ચંદ્રચૂડં,
આનંદમૂર્તિ કરૂણા કરસ્થે, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે-૮.
રૂદ્રેશ્વરં શંકર સિદ્ધનાથં, મંકેશ્વરં શંકર કામનાથં,
દશાશ્વ મેધેશ્વર ભીમનાથં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે-૯.
ગુરૂ સ્વરૂપેણ કૃતંચ્ય સ્તોત્રં. સર્વાર્થદં, મુક્તિ પ્રદં દ્વિજાનાં,
વિદ્યાપ્રદં પૌત્રપ્રદં સુમેશં, શ્રી સોમનાથં શરણં પ્રપદ્યે-૧૦.

૮-જ્યોતિર્લિંગ.

સૌરાષ્ટ્રે સોમનાથં ચ, શ્રી શૈલે મલ્લિકાર્જુનં,
ઉજ્જયિન્યાં મહાકાલં, ૐ કારે અમરે શ્વરં—૧.
પર્લ્યાં વૈદ્યનાથં ચ, ડાકિન્યાં ભીમશંકરં,
સેતુબંધે ચ રામેશં, નાગેશં નતોશં દારૂકાવને—૨.
વારાણસ્યાં વિશ્વનથં, ત્ર્યંબકં ગૌમતિ તટે,
હિમાલયે ચ કેદારં, ઘૃષ્ણેશં તુ શિવાલયે—૩.
એતાનિ જ્યોતિલિંગાનિ, સાયં પ્રાતઃ પઠેન્નર;
સત્પ જન્મ કૃતં પાપં, સ્મરણેન વિનસ્યતિ !—૪.

